

Začetki arheoloških raziskav na škofjeloškem ozemlju

V lanski, 46. številki Loških razgledov je Zorka Šubic v sklopu 60–letnice Loškega muzeja objavila pregledni članek arheoloških raziskovanj na loškem ozemlju. V njem je predstavila tudi same začetke, ki so bili skromni, pristop amaterski in znanje tistemu času primerno. Zapisov in dokumentacije izkopavanj, kakršne poznamo danes, tedaj ni bilo. Zato menim, da je pomembno, da se ohrani vsak podatek o teh začetkih.

Škofjeloško ozemlje je v primerjavi z drugimi pokrajinami v Sloveniji z arheološkimi ostanki prej revnejše kot bogato. Poleg slabe naseljenosti v prazgodovini, antičnem obdobju in srednjem veku je vzrok, da je tako, tudi kasno arheološko raziskovanje tega območja. Morda je temu vzrok tudi dejstvo, da v času začetka 20. stoletja iz krajev ni izšla nobena osebnost, ki bi kot zgodovinar ali arheolog pobudila arheološka raziskovanja. Tako se je kot eden prvih iz amaterskega entuziazma tega lotil dr. Jože Rant (1896–1972). Kot domačina, ki je imel klasično izobrazbo, so njegovo pozornost pritegnila gomilna grobišča v Retečah in Godeških Dobravah. Dr. Jože Rant je bil splošni zdravnik in kasneje zobozdravnik v Škofji Loki od 1923 do 1933. Kot domačin in lovec je poznal loško ozemlje in je prepoznal nekaj

*Reteška gmajna,
sondiranje gomile
leta 1936.
dr. Jože Rant,
dva pomočnika in
lovski čuvaj*

*Reteška gmajna,
izkopavanje
prve gomile
dne 8. avgusta 1940.
Gomila z južne strani
s profiliranimi stenami
(Foto France Planina)*

arheoloških lokacij. Na lokaciji Stari dvor je že leta 1928 izkopal rimski grob z oljenko, fibulo in nožem iz 3. stoletja. Leta 1936 se je odločil, da ugotovi, ali gre v Reteški gmajni res za gomile ali pa le za tako imenovane groblje, nanešene kupe kamenja. Najel je nekaj delavcev in se lotil izkopavanja ene od treh gomil. Odkril je centralni žarni grob z ostanki lončene žare, tremi votlimi zapestnicami in eno masivno zapestnico. S tem je bila arheološka lokacija dokazana. Kmalu po letu 1938 se je

Votle zapestnice, koščici in fragmenti žar. (Foto France Planina)

*Reteška gmajna, izkopavanje leta 1936.
Dr. Jože Rant in dva pomočnika*

pridružil novoustanovljenemu muzejskemu društvu in je bil zaradi gmotne pomoči društvu imenovan za ustanovnega člana. Avgusta leta 1940 je financiral drugo izkopavanje v Reteški gmajni, ki je bilo opravljeno pod strokovnim vodstvom arheologa dr. Rajka Ložarja iz Narodnega muzeja v Ljubljani. Po opravljenih meritvah so 6. avgusta leta 1940 pričeli izkopavati drugo gomilo, ki so jo v celoti prekopali. Kopati so začeli iz južne strani in pustili dve vmesni steni za ugotavljanje profila prsti. Najdbe so bile skromne. Našli so le ostanke lončenih žar in dve koščici. Tretjo gomilo so pričeli izkopavati 16. avgusta. V njej so našli le kamnit venec centralnega groba. Pri izkopavanjih je sodeloval tudi France Planina, ki je izkopavanje fotografsko dokumentiral z nekaj posnetki. Leta 1955 sta dr. Jože Rant in France Planina opravila terenske ogledne in meritve. France Planina je evidentiral gomile in narisal

njihove lokacije na območju Reteških in Godeških Dobrav. Skušala sta tudi določiti lokacijo naselbine te latenskodobne kulture in domnevala, da je naselbina bila na območju dvignjenega platoja na lokaciji Zidančkov boršt. Vse to so bili skromni začetki arheoloških raziskav na loškem ozemlju, ki povečini še čaka na arheološko lopato.

*Reteška gmajna,
izkopavanje druge
gomile dne 14. avgusta
1940. Kamnit venec
centralnega groba.
(Foto France Planina)*